

Pandoras och Ullmans askar

Anders Omstedt och Karin Hoppe Storck

Att människan lever inom en horisont av icke vetande och behöver navigera med omdöme utvecklar filosofen Jonna Bornemark i sin nya bok Horisonten finns alltid kvar. Detta har vi kunnat tydligt se i år då ett helt okänt virus slagit till i en global pandemi. Osäkerhet i kunskap och dramatiska händelser tvingar oss att använda det underskattade och förbisesedda mänskliga omdömet.

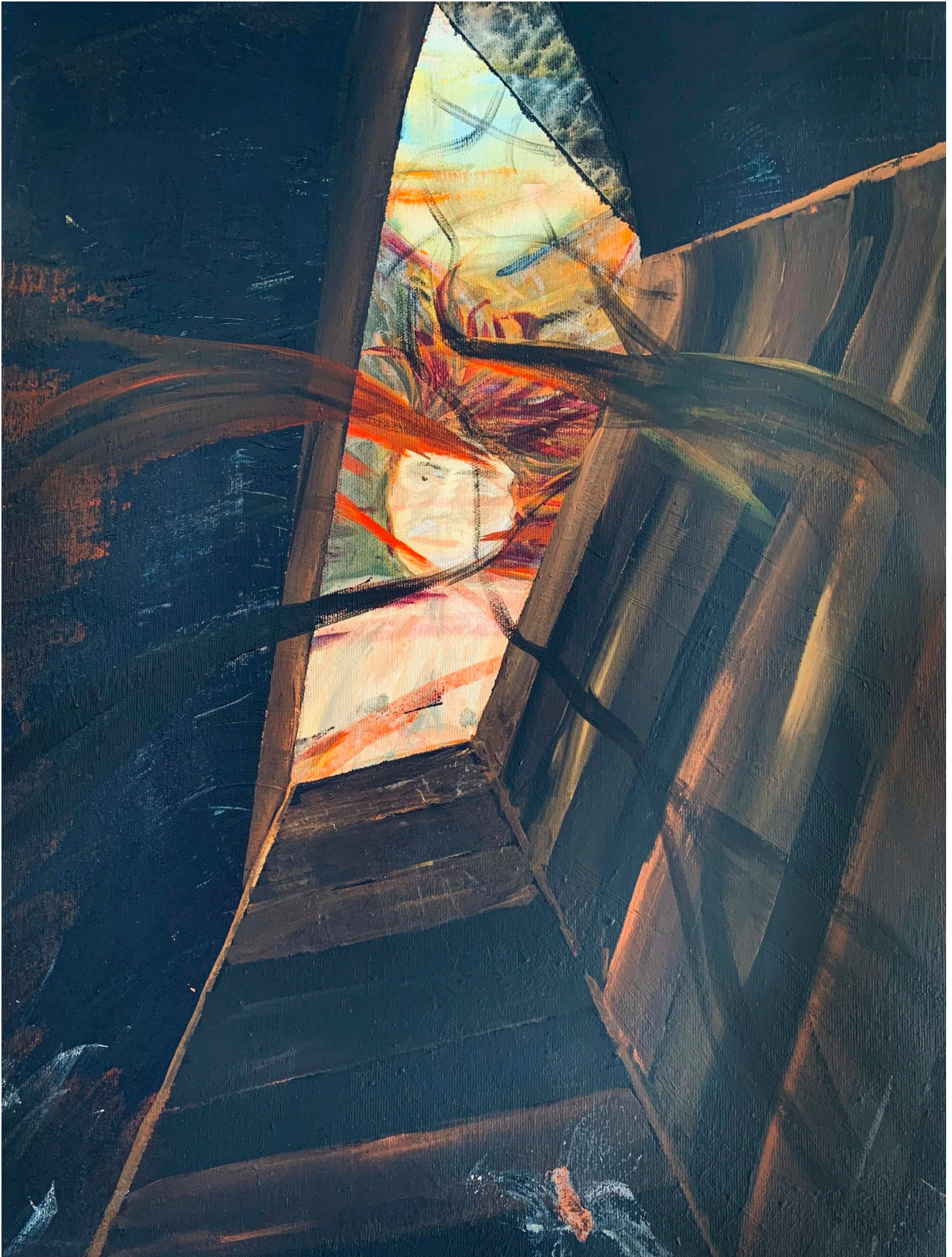
Inför stora mänskliga utmaningar, som t.ex. de som formulerats i FN:s 17 mål inom Agenda 2030, förstår fler och fler att det är nödvändigt att undersöka kopplingen mellan naturen och människans beteende bättre, d.v.s. vad som styr människans destruktiva beteende och hur detta kan förändras. Att närma sig förståelse av det mänskliga beteendet har diskuterats länge och naturvetarna beskriver i sina modeller detta mycket förenklat genom att föreskriva människans utsläpp under olika tänkta förutsättningar, där livsstil och samhällets utveckling är viktiga faktorer.

I David Attenboroughs film Ett liv på vår planet, som nu visas på Netflix, illustrerar han jordens utveckling under hans 93 levnadsår från 1927 till idag. Filmen utgör ett testamente över David Attenboroughs studier över naturen under en extrem period i jordens historia med stor befolkningsökning, ökade växthusgaser, dramatiskt minskad vildmark och biodiversitet. Han konstaterar att människan är det mest intelligenta djuret på jorden, men om människan inte skall förgöra sig själv måste visdomen öka och först då har vi möjligheter att skapa en jord i balans med människan.

I den grekiska berättelsen om Pandoras ask läser vi hur gudarna skapade en kvinna med uppdrag att straffa mänskligheten. Med sig fick hon en ask som inte fick öppnas. Precis som hos alla människor finns det hos Pandora en nyfikenhet att utforska det okända. Alla brottas vi mellan att vara i den trygga zonen och att upptäcka och utforska nya sidor av livet. I bild 1 nedan, har Pandora inte längre kunnat motstå att se efter vad som gömmer sig i den förbjudna asken hon fått av Zeus. Hon har öppnat asken och skapat kaos genom att släppa lös alla världens olyckor och sjukdomar. Från att eländet var i ett begränsat område har det nu kunnat ge sig av och röra sig helt fritt i världen. Det är lätt att tänka sig att Pandora är rädd och överväldigad av svåra känslor som skam, skuld och ångest. Chansen är nog stor att hon avstår från att titta ner i asken en andra gång, Genom att avstå från att undersöka insidan en andra gång missar hon möjligheten att upptäcka hoppet genom fjärilen som fortfarande finns gömd i asken, längs ena kanten.

Precis som Pandora skyddar vi oss lätt från det obehagliga. Genom att distansera oss från det som skrämmer oss finns också möjligheten att skapa dissonans mellan tanke och handling i våra liv till den grad att det även påverkar vår självbild. För att kunna lita på att det finns hopp trots de utmaningar vi ställs inför i livet, behöver vi alternativa lösningar som hjälper oss att titta in i till en början obehagliga utrymmen, tex vad vi människor gör med naturen och oss själva.

Bild 1 Pandora efter att hon öppnat asken och släppt ut all världens olycka och sjukdomar. Konstnär: Karin Hoppe Storck.

Om vi för över denna berättelse till nutid kan Pandoras ask representera det mänskliga beteendet som när det undersöks visar på egenskaper som skam, isolering, främlingskap, kaos, mobbing, ojämlikhet, hunger, orättvisa, hat, ondska, osv. Rachel Carson citerade i sin berömda bok *Tyst vår*, Albert Schweitzer, som skrev: ”Människan har förlorat sin förmåga att förutse och förhindra. Hon kommer att sluta med att förstöra jorden”. Kanske kan FN:s 17 mål inom Agenda 2030 symbolisera mänsklighetens hopp idag illustrerat av fjärilen i Pandoras ask?

Men är berättelsen om Pandoras ask en rättvis beskrivning av det mänskliga idag? Vi som deltar i Ullmaninspirerade drömgrupper märker något helt annat. Kanske kan vi kalla det Ullmans ask som när den öppnas i drömarbetet istället ger oss ett flöde av inspiration, vision, mod, nyfikenhet, hopp, närvaro, enkelhet och kärlek. I den andra bilden (bild 2) är det en flicka som är på väg in i ett mörkt, okänt utrymme. Vi vet inte vad hon är på väg in i för okänt landskap, men det kan mycket väl vara en dröm. I ena handen har hon en spira som står för livskraft och i den andra en guldboll att leka med men också som en symbol för sanningssökande. Genom drömarbete med Montage Ullmans metod leds vi in i vad man kan kallas ett inramat kaos genom metodens successiva steg. Vi möter och leker med bilder och dagsrester. Genom att utgå ifrån att drömmen vill drömmaren väl, öppnas det upp för en möjlighet till förändring. I arbetet med drömmar pågår en distansering; ingen skadar sig; och det går ett steg bort från den bokstavliga verkligheten. Genom att det uppstår ett inramat kaos, ett imaginärt utrymme, ges också en potential för förändring som står i stark kontrast till det obegränsade kaos som mötte Pandora där även hoppet glömdes bort. Drömmarens berättelse och drömgruppens stöd gör att vi också upptäcker att vi har mycket gemensamt när vi lär oss lyssna på varandra. Hur skall vi förmedla och utveckla de viktiga kunskaper som vi finner i Ullmans ask i en tid

som är i så starkt behov av mod och självreflektion? Kan det seendet som utvecklas i våra drömgrupper och som är illustrerade i bild 2 förse oss med en inre spira och en inre guldboll som bägge kommer till uttryck i konstnärlig fantasi, empati och insikt i global utsatthet? Ja, i så fall har vi ett mycket viktigt uppdrag att förmedla.

Bild 2 Flickan på väg in i sin dröm med hopp, lekfullhet och ägarskap till sin egen berättelse. Konstnär: Karin Hoppe Storck.